

Arvamuse avaldamine töötuskindlustuse seaduse, tööturuteenuste ja -toetuste seaduse ja töövõimetoetuse seaduse muutmise seaduse eelnõu kohta

Lugupeetud Tanel Kiik!

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda (edaspidi: Kaubanduskoda) tänab Sotsiaalministeeriumit võimaluse eest avaldada arvamust töötuskindlustuse seaduse, tööturuteenuste ja -toetuste seaduse ja töövõimetoetuse seaduse muutmise seaduse eelnõu kohta. Järgnevalt esitame oma seisukohad eelnõu kohta.

1. Kaubanduskoda avaldab toetust eelnõu peamisele muudatusele, mille kohaselt hakkab edaspidi töötuskindlustushüvitise maksmise periood osaliselt sõltuma tööturu olukorrast. Peame igati mõistlikuks viia töötuskindlustuse seadusesse põhimõte, et kui tööpuuduse näitaja on kõrge, siis pikeneb töötuskindlustushüvitise maksmise periood ja kui tööpuudus on madal, siis on hüvitise maksmise periood lühem.
2. Toetame eelnõus valitud lähenemist, et esmalt määratakse töötule töötuskindlustushüvitis lühemaks perioodiks ning hüvitise maksmise perioodi lõpus toimub hüvitise maksmise perioodi automaatne pikenedamine, kui majandusolukord on muutunud ning registreeritud töötute arv on kasvanud.
3. Kaubanduskoja hinnangul on eelnõus inimeste jaoks väga keeruliselt sõnastatud see, millistel juhtudel toimub hüvitise maksmise perioodi pikenedamine. Kuna pikenedamine sõltub erinevatest näitajatest (hüvitise saamise perioodi lõppemise päevale eelnenud üle-eelmise kalendrikuu viimase päeva seisuga registreeritud töötute arv, eelnenud 120 kuu registreeritud töötute arvu keskmine, eelnenud 36 kuu registreeritud töötute arvu keskmine), siis ei pruugi töötule saada aru, miks ei pikene tema hüvitise maksmise periood või miks see pikeneb üksnes 60 päeva ja mitte 120 päeva võrra. Samuti ei pruugi töötule vahetult enne hüvitise esimese maksmise perioodi lõppu saada aru, kas tema hüvitise maksmise periood pikeneb või mitte. Töötule on ka hüvitise saamise esimesel kuul keeruline aru saada, kui pikalt talle makstakse hüvitist.

Kaubanduskoja ettepanek:

ESTONIAN CHAMBER OF COMMERCE AND INDUSTRY / ЭСТОНИЙСКАЯ ТОРГОВО - ПРОМЫШЛЕННАЯ ПАЛАТА
TOOM-KOOLI 17, 10130 TALLINN / REG NO 80004733 / TEL: +372 604 0060 / KODA@KODA.EE / WWW.KODA.EE / WWW.ENTERPRISE-EUROPE.EE

EESTI KAUBANDUS-TÖÖSTUSKODA ON SUURIM ETTEVÕTJAJD ESINDAV ORGANISATSIOON EESTIS, Kuhu kuulub ligi 3500 ettevõtet, kellest enamik on väikese- ja keskmise suurusega. Kaubanduskoja liikmed annavad üle 40 protsendi Eesti ettevõtete käibest, ligi 40 protsendi puhaskasumist ja tasuvad üle 40 protsendi riiklikest maksudest. Kaubanduskoda esindab ja kaitseb kõigi ettevõtjate ühishuve ning on mitteriiklik ja apoliitiline organisatsioon.

Kui Sotsiaalministeerium jääb eelnõus sisalduva keerulise lahenduse juurde, siis peame väga oluliseks, et Töötukassa kodulehel ning ka muus töötutele suunatud kommunikatsioonis oleks registreeritud töötute arvuga seotud statistika inimestele kergesti kättesaadav ning neil oleks võimalik väga lihtsalt aru saada, miks hüvitise maksmise perioodi pikendati või miks ei pikendatud. Selge info näitamine aitab vältida vaidlusi ja vähendab inimeste pöördumisi teemal, et miks hüvitise maksmise periood on just nii pikk.

4. Kaubanduskoda ei ole vastu eelnõus valitud lahendusele, et tööpuuduse näitajana kasutatakse registreeritud töötute arvu. Samas juhime tähelepanu sellele, et kui ühel hetkel muudetakse tööturuteenuste ja -toetuste seaduses töötuna arvele võtmise nõudeid, siis see võib kaasa tuua soovimatu mõju töötuskindlustushüvitise maksmise perioodile. Kui seaduses muudetakse nõudeid leebemaks ehk vähenevad piirangud nende isikute osas, keda ei võeta töötuna arvele, siis võib registreeritud töötute arv suureneda, kuigi tööturul ei ole sisulist muutust toimunud. Näiteks kui edaspidi on lubatud töötuna arvele võtta ka isikuid, kes saavad aeg-ajalt tasu käsunduslepingu alusel, siis see võib kaasa tuua töötute arvu suurenemise. Ja selline muudatus võib mitme aasta jooksul avaldada mõju ka töötuskindlustushüvitise maksmise perioodile.

Kaubanduskoja ettepanek:

Palume viidatud probleemi seletuskirjas rohkem esile tõsta ning võimaluse korral tuua seletuskirjas välja ka meetmeid, mis aitavad seda riski leevendada.

5. Seletuskirjas (lk 18) joonisel 6 on toodud välja, kui pikk oleks olnud hüvitise maksmise periood, kui eelnõuga plaanitavad muudatused oleksid kehtinud alates 2009. aastast. Seega näitab see joonis, kas ja kui hästi töötab praktikas eelnõus väljapakutud lahendus. Jooniselt 6 selgub, et aastatel 2009-2010 ning osaliselt ka aastatel 2020-2021 oleks kehtinud pikem hüvitise maksmise periood. Nõustume, et sel perioodil oli tööpuudus keskmisest kõrgem ning pikema hüvitise maksmine oleks olnud mõistlik. Aastatel 2014-2016 oleks kehtinud aga minimaalne hüvitise maksmise periood ning muudel aegadel oleks hüvitise maksmise periood olnud praegusel tasemel.

Kaubanduskoja hinnangul töötab eelnõus sisalduv lahendus hästi kõrge töötuse korral, kuid samas pole me veendunud, et see töötab piisavalt hästi ka madala töötuse taseme juures. Meie hinnangul oli ka aastatel 2017-2019 tööpuuduse tase madal ning paljudes sektorites valitses suur tööjõupuudus. Seetõttu oleks võinud ka sel perioodil olla hüvitise maksmise periood minimaalne, mitte keskmisel tasemel. Statistikaameti andmetel oli 2017. ja 2018. aastal pooltel kuudel töötute arv alla 30 000 ning ühegi kuul ei olnud töötute arv üle 34 000. Meie hinnangul oleks olnud igati mõistlik, et sellises olukorras oleks hüvitise maksmise periood olnud tavapärasest lühem. Samas eelnõus väljapakutud lahenduse kohaselt oleks sel perioodil kehtinud tavapärane hüvitise maksmise periood.

Kaubanduskoja ettepanek:

Palume Sotsiaalministeeriumil kogu mudel veelkord üle vaadata, et kas ja kui hästi töötab see lahendus praktikas. Meie hinnangul vajab praegune mudel vähesel määral muutmist, et see töötaks paremini just madala tööpuuduse olukorras.

6. Kaubanduskoja hinnangul võiks Sotsiaalministeerium eelnõus väljapakutud mudeli kõrval kaaluda ka lahendust, kus eelnõus on defineeritud madala, keskmise ja kõrge tööpuuduse tase konkreetse numbriga. Näiteks võiks eelnõus sätestada, et madala tööpuudusega on tegemist siis, kui registreeritud töötute arv on alla 30 000 ning kõrge tööpuudus on siis, kui töötute arv ületab näiteks 55 000. Sellise lahenduse puhul oleks ka töötutel lihtsam aru saada, milliseks kujuneb nende hüvitise maksmise periood. Kindlasti tasuks ka sellise lahenduse puhul madala, keskmise ja kõrge tööpuuduse taseme numbrid läbi mängida eelnevate aastate statistikaga, et saada aru, millised oleksid õiglased tasemed.

Kaubanduskoja ettepanek:

Palume kaaluda lahendust, kus eelnõus on konkreetse numbriga defineeritud madala, keskmise ja kõrge tööpuuduse tase. Meie hinnangul tagaks selline lahendus suurema õigusselguse. Kui ministeerium ei pea sellist lahendust mõistlikuks, siis palume selgitada, miks on eelistatud eelnõus sisalduvat lahendust.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Mait Palts

Eesti Kaubandus-Tööstuskoja peadirektor

Koostanud: Marko Udras marko.udras@koda.ee 6040070